

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Pardubicích**, se sídlem Boženy Vikové - Kunětické 2011, Pardubice, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 3. 2015, čj. 10 A 121/2014 – 39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

- 1) Žalobce se žalobou podanou dne 8. 8. 2014 u Městského soudu v Praze domáhal určení, že „*vydání vágních osvědčení*“ žalovaným je nezákonným zásahem, a požadoval, aby soud přikázal žalovanému vydat „*datové osvědčení*“ se všemi předepsanými náležitostmi o druhu a výši nepojistných sociálních dávek přiznaných žalobci.
- 2) Městský soud v Praze usnesením ze dne 19. 8. 2014, čj. 8 A 136/2014 - 5, postoupil věc k vyřízení Krajskému soudu v Českých Budějovicích podle § 7 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V odůvodnění tohoto usnesení uvedl, že předložená věc se týká dávek pomoci v hmotné nouzi (§ 7 odst. 3 s. ř. s.) a dále mu je z úřední činnosti známo, že žalobce má trvalý pobyt sice v Březinách, ale dlouhodobě se zdržuje v Českých Budějovicích.
- 3) Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 22. 9. 2014, čj. 10 A 121/2014 – 7, vyzval žalobce, aby do sedmi dnů od doručení předmětného usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 2000 Kč, a poučil jej, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení o žalobě zastaveno.
- 4) Podáním ze dne 13. 10. 2014 žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků. Zároveň krajskému soudu zaslal vlastní čestné prohlášení týkající se jeho majetkových poměrů. Krajský soud usnesením ze dne 15. 10. 2014, čj. 10 A 121/2014 - 12, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Proti tomuto usnesení podal žalobce kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud zamítl usnesením ze dne 17. 12. 2014, čj. 4 As 227/2014 – 10.

5) Krajský soud žalobce opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě sedmi dnů usnesením ze dne 2. 2. 2015, čj. 10 A 121/2014 – 26, které mu bylo doručeno dne 12. 2. 2015. Dne 19. 2. 2015 žalobce elektronicky sdělil krajskému soudu, že soudní poplatek neuhradí, a současně uplatnil námitku podjatosti vůči soudcům Krajského soudu v Českých Budějovicích a soudcům čtvrtého senátu Nejvyššího správního soudu. Krajský soud postoupil námitku podjatosti Nejvyššímu správnímu soudu. Nejvyšší správní soud o námitce podjatosti věcně nerozhodoval, neboť ji žalobce krajskému soudu zaslal pouze elektronickou poštou bez ověřeného elektronického podpisu, nepotvrdil ji do tří dnů písemným podáním shodného obsahu, ani nepředložil její originál. Nejvyšší správní soud odkázal na rozsudek čtvrtého senátu tohoto soudu ze dne 20. 12. 2012, čj. 4 Ads 41/2012 – 32, v němž Nejvyšší správní soud vyslovil názor, že námitka podjatosti představuje podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením. Není-li podána ve formě stanovené zákonem, podle § 37 odst. 2 s. ř. s. se k ní nepřihlíží.

6) Protože žalobce nezaplatil soudní poplatek, Krajský soud usnesením ze dne 2. 3. 2015, čj. 10 A 121/2014 – 39, řízení o žalobě zastavil.

II.

7) Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti tomuto usnesení krajského soudu kasační stížností, ve které namítl, že nežádal o osvobození od soudních poplatků, ale o osvobození pouze od jednoho soudního poplatku. Tvrdil, že krajský soud rozhodoval svévolně. Zjevně neúspěšný návrh je na hranici libovůle, na kterou mají soukromé osoby právo. Krajský soud nemohl konstatovat, že stěžovatel se dopouští zneužití práva, neboť procesní práva nelze zneužít.

8) Stěžovatel rovněž namítl, že nebylo rozhodnuto o námitce podjatosti, kterou vznesl v řízení před krajským soudem, ačkoli Nejvyšší správní soud běžně rozhoduje o námitkách podjatosti podaných prostřednictvím elektronické pošty, a odkázal na řízení vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Na 388/2014.

III.

9) Nejvyšší správní soud předně připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2012, čj. 2 As 45/2012 – 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se vedení sporu o meritorní řešení sporu, ale pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 6. 2012, čj. 2 As 82/2012 – 13).

10) V evidenci Nejvyššího správního soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již více než 1260 spisů, kde stěžovatel vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství stěžovatelem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „pouze“ 22 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí, v roce 2012 již 312 věcí a v roce 2013 dokonce 399 věcí. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je seriozita a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.

11) Stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl žádné námitky, které by směřovaly proti důvodům usnesení, jímž krajský soud zastavil řízení. Stěžovatel kasační stížností napadenému usnesení vytkl především domnělé formální nedostatky, které se míjejí s důvody, pro něž krajský soud zastavil řízení. Nemohou být proto důvodné a kasační stížnost je zjevně neúspěšná.

12) K námitce stěžovatele, že nebylo rozhodnuto o námitce podjatosti soudců Krajského soudu v Českých Budějovicích a soudců čtvrtého senátu Nejvyššího správního soudu, je třeba uvést, že i tato námitka stěžovatele se mívá s důvody, pro něž krajský soud zastavil řízení. Skutečnost, že Nejvyšší správní soud v jiné věci rozhodl o námitce podjatosti podané prostřednictvím elektronické pošty bez zaručeného podpisu, neznamená, že jiný procesní postup představuje sám o sobě vadu řízení před krajským soudem. Tím spíše, že předmětem kasační stížnosti je rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku a stěžovatel nadto netvrdil žádné konkrétní důvody, ve kterých spatřuje tvrzenou podjatost soudců.

13) V souladu se zásadou hospodárnosti řízení Nejvyšší správní soud nevyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a k předložení plné moci udělené jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. Zdejšímu soudu je totiž z úřední činnosti známo (srov. např. věci vedené pod sp. zn. 8 As 71/2012 či sp. zn. 8 As 79/2012), že shora uvedené výzvy obvykle neplní svůj účel a nevedou k řádné procesní přípravě řízení. Tyto výzvy naopak rozehrávají písenný „ping pong“ mezi stěžovatelem a zdejším soudem, který prodlužuje řízení o kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců. Stěžovatel zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Po zamítnutí těchto žádostí pak požádá o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi, resp. o povolení splátek soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však tyto žádosti zpravidla zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčnímu přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 22, která byla stěžovateli doručena a jejich obsah je mu proto znám). Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku. Nejvyšší správní soud nepochyboval, že tento bezúčelný a zcela neefektivní postup by se opakoval i v posuzované věci.

14) Obdobný postup volí v případech opakujících se zjevně nedůvodných podání stěžovatele také Ústavní soud. Ve vztahu k povinnému zastoupení stěžovatele v řízení o ústavní stížnosti vyslovil, že poučení o této povinnosti není nutno stěžovateli zasílat vždy v každém individuálním řízení, jestliže se tak stalo v identických případech předchozích. Pokud lze vycházet ze spolehlivého předpokladu, že dříve poskytnuté informace byly objektivně způsobily stěžovatele zpravit o zásadě povinného zastoupení v řízení před Ústavním soudem, setrvání na požadavku vždy nového a totožného poučování by se jevilo jako formalistické a neefektivní (viz usnesení ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. II. ÚS 4256/12, nebo výše zmíněné usnesení sp. zn. I. ÚS 1632/13, obdobně srov. usnesení ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. III. ÚS 4255/12, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. II. ÚS 3748/12, nebo ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. III. ÚS 3747/12). Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že uvedené závěry lze vztáhnout i na poučování o povinnosti být zastoupen advokátem a povinnosti zaplatit soudní poplatek v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel byl zdejším soudem poučen o těchto povinnostech nescetněkrát, jejich existence si proto musí být nepochybně vědom.

15) Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování stěžovatele naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdanlivě dovolené*“. K zákazům zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného

na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastními právnímu řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 - 74). V této souvislosti lze rovněž připomenout rozsudek ze dne 30. 12. 2010, čj. 4 As 38/2010 - 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

16) Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, jak bylo zmíněno výše, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že takové zneužití lze dovést i v nyní posuzované věci – a toto rozhodnutí tedy nevede k budoucímu paušálnímu odmítnutí jakéhokoliv podání, jímž by se stěžovatel obracel na soud. Shora předestřený postup představuje pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu v souladu s principem ekvity (spravedlnosti) a bude vyhrazen zcela výjimečným případům, u nichž se běžný procesní postup bude jevit jako úplně neefektivní, a současně bude zcela zjevné, že kasační stížnost nemůže být úspěšná.

17) Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) za použití § 120 s. ř. s.

18) O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. dubna 2015

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu